

համար իր ազգային գոյութիւնը որուն կը պատուար այդ բերտ ձուլման փորձը, ու պաշտպանելու համար ազատութեան սիրգորները զոր ոտնակոխ ընել կ'ուզէր Արեւելեան բւնապետութիւնը: Պայքարը, զոր հետաքարքս սկսած էր Վարդան, շարունակութեամբ երկայն տարւեց, եւ յազգեկաւ ազատութեան դատին յայտնանակին, որ եւ եղաւ արեւմտեան բաղադրակրթութեան յաղթանակը Ասիոյ մէջ: Ստամբուլեաներն ու իրենց զօրութիւնը շատոնց ի վեր անհետացած են, ու հայ ժողովուրդը դեռ կանգուն է, անկոծ պահած իր լեզուն, իր կրօնը, իր աւանդութիւնները եւ իր բուռն սէրը ազատութեան: Ստամբուլեաներն այլ եւս գոյութիւն չունին, բայց միշտ գոյութիւն ունի արեւելեան բունապետութիւնը: Ցաղկերտ այսօր ուրիշ աշունակ մը կը կոչուի, եւ դուք գիտէք թէ նոր ցաղկերտը իր նախորդը անհունապէս գերազանցեց վայրագութեան մէջ: Այս դուք գիտէք նաեւ թէ անոր քստմոհիչ լուծին տակ ստաւապող ժողովուրդներէն ոչ մէկն այնքան անաւորապէս չէ չարարուած որքան հայ ժողովուրդը:

Ու հայութիւնը որ դժգոհութիւն մարտի բռնութիւնը կրցն ու դեռ կը կրէ որովհետեւ բողոքեց այն ստրկութեան անհանդուրժելի պայմաններուն դէմ զոր արքայական ընծիմը իրեն վրայ կը բեռնէր, այն անարարութեանց դէմ որով աստիճանակաւորէն կը խեղդուէր ինքը, այն բոլոր ծանր նարուածներուն դէմ որ կը տրուէին իր արժանապատուութեանը, իր անունն անկապաւելի իրաւունքներուն: Իր պայքարը. անաւորապէս անհրաժեշտ, դժգոհել եղաւ, եւ ցարդ աղէկաներու միայն յանգեցաւ. բայց հայ ժողովուրդը հաստատ համոզուած է որ իր հեղեփէն թէ մտածաւ արեւելք ամուլ պիտի չմտայ եւ թէ ազատութեան դատը անգամ մը եւս պիտի յայտնանակէ, որովհետեւ պատմական անհրաժեշտութիւն մըն է այդ:

Հայերը աշխարհակալ ձգտումներէ չէ որ մղուած են. ոչ մէկուն շահերուն վնասել չէ իրենց նպատակը. կ'ուզեն որ իրենց պահանջները, որ օրինաւոր են նկատուած Պերլինի դաշնագրով եւ անկեղբայրութեան միջազգային բոլոր որոշմանաբերով, լրջօրէն եւ ամբողջապէս գործադրուին. եւ իրենք համոզուած են թէ հայկական հարցին արմատական լուծումը, բուժով Սամանեան Պետութեան ամենէն ծանր վէրքերէն մին, օգտակար կրնայ ըլլալ այդ պետութեան ամբողջութեան եւ բանալ Արեւելքի համար վերանորոգման թուականը:

Իոյւք բոլորը, Պարսկներ, որ համաքուած էք այս իրիւնու տմախմբելու համար սքանչելի Պ. Ալեմա Պրայը, այդ պատկառելի վեմերուն հայկական դատին եւ բոլոր արդար դատերու պաշտպաններուն, դուք բոլոր, եւրոպայի սրտին եւ ուղեղին ներկայացուցիչներ, որ անքան տարիներէ ի վեր մեր վեհամեծ ջանքերը կը թափէք փութակցիւր համար այս ազնիւ դատին արդար լուծումը, դուք մեզ կը կազդուէք մեր դժբաղդութեան մէջ ու մեզ կ'ամբապնդէք մեր հաւատքին մէջ դէպ ի մեր դատին անխուսփելի յաղթանակը:

Ուրախ եմ կարենալու ձեզ յայտնել այստեղ հայ ժողովուրդին խորին երակատագրութիւնը: »

Հաղկերոյնէն յետոյ հայ պատգամաւորները անմապէս ալ յայտնեցին Պ. Պրայսին իրենց յարգումն ու շնորհակալութիւնը: Պ. Պրայս ըսաւ անմեղձ մէկուն հետեւեալ խոսքերը զոր օգտակար կը նկատենք բառ առ բառ կրկնել այստեղ.

« Այժմ ինչպե՞ս ցարդ՝ պիտի ընեմ ինչ որ կրեամ նպաստելու համար Հայոց կացութեան բարւոնման: Բայց մինչեւ որ Ռուսիա չապակցի մեր ջանքերուն, մեր ջանքերը չեն կրնար յաջողիլ. Իսպիւս, Յունաս եւ Անգլիա՝ միացած կրնան բան մը րնել Մակեդոնիոյ համար, բայց Հարաւստանի համար երեքը մեկանց չեն կրնար արմատական փոփոխութիւն մը յառաջ բերել՝ եթէ Ռուսիա հաշտութիւն չէ. բայց յոյս ունիմ որ Ռուսիա այլ եւս չպիտի հակադառնայ: »

ՏՈՒՐԱՆ ԱՆԻՐԱՅԱՆԱՆ ԴՈՒՐԱԿԱՆԴԻՐ

Փետրուարի 21ի Զօրութեան իրիկունը, Փիլէյի սրահն մէջ, Տիրան Ալեքսանդան, ծանօթ հայ բանբոլոսկաւորը, սուսա նուագահանդէս մը տրիկն Մոնթէ-Պարիսի դաշնակաւորուհոյն աջակցութեամբ, Յայտապարհ կը բաղանար չորս ստաթներէ (Պիլոթին, Վալենթինի, Պրամար եւ Ժան Էլիւրի). ունա կրնգիրներ, որ բազմաթիւ էին, ջնդորներ ծափահարեցին մեր երիտասարդ հայրենակիցը, որ իր տաղանդն ու հմտութիւնը ժամաւորապէս փայլեցրց Վալենթինիի հոյակապ կտորին մէջ:

ԳՐԳԵՐ

ԴՆԱՆԵԼ ՎԱՐԴԱՌԻՍԻՆ «ՍՈՒՐՈՐԻՒՆԵՐԻ»

Դանելը Վարուժան, որուն մէկ հոյակապ քերթուածը կը հրատարակենք մեր այս թիւով, ի յոյս ընծայած է բանաստեղծութեան հասարակ մը, որ սքանչալմամբ պիտի կարգացուի Վարուժան հայ բանաստեղծութեան ամենէն ինքնատիւ ու հզօր դէմքերէն մին ըլլալու կոչուած է: Իր հատորին վրայ աւելի մանրամասնորէն պիտի խօսինք մեր յարգ թիւով:

Գինը փափաքողները կարող են զինիլ Ա. Նախիկի խմբագրութեան: — Կին 1 ֆր.

L. GÉRANT: FRÉDÉRIC MACLER

Imp. D. DOGHMAMIAN
18, Rue des Gobelins, Paris.